

at arrondere sine Skove saaledes, som han finder det tjenligst og rigtigst for sig. I Forbindelse hermed har jeg troet at burde drage et Spørgsmaal frem, der hidtil synes at have staaet som noget tvivlsomt, nemlig det Spørgsmaal, om den Godseier, der engang har taget Bondesjord ind til Skovs Opælsning og Fredning, derved tillige har borttaget den Fæstelig, der vilde hvile paa Jorden, dersom dette ikke var sket. Dette Spørgsmaal, der vel ikke har nogen stor praktisk Betydning, men som dog har været fremme i Verden, har jeg selvfølgelig besvaret benægtende, saaledes altsaa at Jorden, naar den ikke bruges længere til det, som den blev udtaget til, ikke er Hovedgaardsjord, men underkastet de samme Bestemmelser, som gjælde for den øvrige Fæstejord. Der fandtes endvidere i det Lovforslag, som forelaa i forrige Samling, en Bestemmelse om, at Godseieren skulde være uberettiget til, naar han ikke vilde sælge Gaarden, da at fratage de enkelte Gaarde Eng, Gjærdselskov eller Løveffjær; ja man vilde endog gaa meget vidt i saa Henseende, idet man vilde forbyde Godseieren at disponere over Noget af Gjærdselen eller Løveffjæret, medmindre Bonden deri samtykkede, uagtet Bonden jo i og for sig ikke selv har nogen Ret til at disponere over Gjærdselen eller Løven, uden til sit eget Behov. Denne sidste Del af den nævnte Bestemmelse har jeg ikke kunnet modtage. Derimod har jeg fastholdt sammes første Del, nemlig at Godseieren, saalænge han vil beholde Godsset, ikke skal have Lov til at fratage Gaardene noget af de vinhandlede Arealer, medmindre han ved en Landvæsenkommissions Kjendelse godtgjør, at Gaardene ikke destomindre ere tilstrækkelig forsynede ved det, der bliver tilbage.

Det andet Afsnit af mit Lovforslag handler om Fæstevangen, eller om, i hvilket Omfang Vangen til at give en Gaard i Fæste bestaar for en Godseier, naar han vil eller ifølge Lovgivningen er pligtig til at overlade Brugen af Gaarden til Andre.

Seg har i saa Henseende omhyggelig undersøgt den bestaaende Ret, og det er i Kraft af og i Overensstemmelse med den, at jeg har tilladt mig i § 6 at bringe i Forslag, at Alt, hvad der maa betragtes og siges at være en Gaard, skal være Fæstetvang undergivet. Derunder falder da altsaa for det Første de Gaarde ind, som nu ere Fæstetvang undergivne, og som for Fremtiden ikke kunne udstyffes eller omfordeles til mindre Størrelser end 20 Tdr. Land boniteret Jord til Tact 24, dernæst alle de Gaarde, der efter den tidligere bestaaende Praxis ere blevne udlagte som selvstændige Parceller med et Tilliggende af 2 Tdr. Hartkorn, og fremdeles alle andre samlede Bøndeagerbrug, hvis Hartkorn andrager 2 Tdr. eller derover. Seg kommer atter her til at berøre Vanskeligheden ved overhovedet at definere bestemt, hvad der er en Gaard. Ligesom det imidlertid efter min Overbevisning er saa efter den bestaaende Lovgivning, at Bøndersteder imellem 1 og 2 Tdr. Hartkorn ikke ere fæsteligttige, saaledes er det mig ogsaa klart, at det kun er meget uegentligt, naar man betegner et Sted med 1 Td. Hartkorn som en Gaard. De allerfleste af disse Steder ville nemlig ikke kunne fyldestgjøre den Fordring, som i Lovgivningen først og fremmest opstilles for en Gaard, nemlig at den skal være af den Størrelse, at den er i Stand til at ernære en Gaardmandsfamilie. Seg holder mig overbevist om, at de allerfleste Steder paa 1 Td. Hartkorn ikke ville kunne fyldestgjøre denne Betingelse, men at man, naar man vil fastholde samme, maa blive staaende ved 2 Tdr. Hartkorn som Grændse, dog saaledes at Fæsteforpligtelsen da gjælder ikke blot alle nuværende Gaarde, men ogsaa alle de Agerbrug, som maatte være udlagte af Bøndergaarde, forsaavidt de ere 2 Tdr. Hartkorn eller derover. Ja, jeg har endog fundet det nødvendigt at udvide dette dertil, at Fæstevangen ogsaa indtræder, naar der ved Sammenlægning af flere udlagte mindre Lodder dannes Agerbrug paa 2 Tdr. Hartkorn eller